

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ivdx Magistratevs Senator

Zype, Franciscus van der

Antverpiæ, 1633

Cap. IX. Miles vt iustè bellet.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14280

exemplum describit, praelia eorum, & virtutes bonas. Possederunt, inquit, omnem locum consilio suo & patientiâ. potentes viribus, acquiescentes ad omnia, quæ postulantur ab eis: regna, & insulas, quæ aliquando restiterant illis, in potestatem redegerunt. cum amicis autem suis, & qui in ipsis requiem habebant, conseruauerunt amicitiam: & obtinuerunt regna, quæ erant proxima, & quæ erant longè, quia quicumque audiebant nomen eorum, timebant eos. & quotidie consulebant trecentos viginti, consilium agentes semper de multitudine, vt quæ digna sunt gerant. & non est inuidia neque zelus inter eos. Sanè virtutes bonæ, atque Imperio dignæ. imitetur Princeps virtutes, cui gratum est Imperium.

CAPVT IX.

Miles vt iustè bellet.

1. **P**ORRò quod ad militem attinet, vt iustè bellet, necessum est vt iniustæ causæ manum se non præbere existimet. nec manum iniustè exerat, vibret, conferat. Miles qui delectu, clientelâ, sacramento Principi obnoxius est, Principi in hostem ducenti, vel tuendæ Reip. causâ, vel iniuriæ vindicandæ, rerumque recuperandarum, iustè militat. si enim iustè receptum est vt pro Iudice, pro illiusq; sententia præsumatur, credere vtique potest miles Principem suum iustè gerere bellum, cuius ille causas non singulis probandas habet. arcana sunt Regni, atque Reip. quæ si singuli exigant, nec aliter operam Reipublic. præstent, produnt. Clare Augustin. lib. 2. 2. cap. 72. contra Faustum; Si vir iustus fortè sub Rege sacrilego militet, bene potest illo iubente bellare, cui quod iubetur, vel non esse contra Dei præceptum certum est, vel vtrum sit, certum non est. ita vt fortasse reum faciat Regem iniquitas imperandi; innocentem autem militem ostendat ordo seruitutis.

2. Quapropter D. Ioannes Baptista Luc. 3. non iniecit militibus scrupulum opinione suâ iusto bello meritis; te ipsâ tamen, vt in Anabasi iur. Pont. nou. tit. de testam. diximus ex cap. 8. 12. 14. lib. 1. Machab. & Iosepho antiq. Iudaic. lib. 14. cap. 5. 6. 7. 8. atque reuera iniusto. Vnde Augustinus relatus cap. quid. 23. quæst. 2. neque Ioannes, inquit, ab armis iubet discedere milites; iussit tantùm iniusti ipsi ne essent, quod se spectaret. interrogabant autè eum, inquit Lucas, & milites, dicentes; Quid faciemus & nos? & ait illis: Neminem conculcatis, neq; calumniam faciatis, & estote contenti stipendijs vestris. non fecisset satis militum interrogatio-

ni Ioannes, si, quod caput rei erat, causam ministerij sui non iussisset examinare, si id ad milites spectasset. dare se militem, cui non licet, graue crimen habetur: & augetur, vt in cæteris delictis, dignitate, gradu, specie militiæ. *l. 2. D. de re milit.* Cæterum quem militiæ nullum obligat vinculum, vt extero Principi militatum eat, non eadem ratio est. nullus enim nexus stringit, nulla salus, aut dignitas patriæ tuendæ, nulla de extero Principe præsumptio excusat. cur enim pro hoc, contra illum suspicetur; cur pro illo contra istum opinetur? Sed neque suspicionibus, neque opinionibus bella geri possunt. si de re maioris momenti, de vita vnius hominis, non nisi manifestis probationibus liceat iudicare. ijs, in quâ, examē incumbit quos non alia ratio tutatur. ideoque & Proreges, Magistri militum, Tribuni, seu quicumque ad consilia vocantur, vbi bellorum causæ agitantur, si eas iniustas esse manifeste deprehendant, cum in claris non sit locus coniecturis, præsumptioque cedat veritati; non illa hos, quæ militem obumbrat, excusabit ratio, neque vllum prorsus vinculum. quod neminem stringit ad alterum incuriã lædendum. non origo, non clientela, non sacramentum ad iniquitatem obligat. non si disertè id verbis comprehensum foret: tantum abest, vt exceptum non censeatur, quidquid citra Dei, iustitiæque offensam præstari non potest.

Igitur Ioannes vetat militibus concussionem, & calumniam. iubet contentos esse stipendijs. Concutere, est iniecto terrore mone-
 nere. crimen est, cum quis officij metu, quod debitum non est, extorquet. Calumnia etiam generaliter pro omni malitia accipitur; specialiter autem est alicuius in litibus per dolum, & frustrationem fraudatio. Iterum concussionis rei sunt, pœnaque legis Corneliæ tenentur, qui in accusationem innocentium coierint, qui vè ob accusandum vel non accusandum, denunciandum vel non denunciandum testimonium pecuniam acceperint. *l. 2. D. de concuss.* Similiter calumniari: est falsa crimina intendere. *l. 1. D. ad Turpilian.* Rectè utroque sensu D. Ioannes. ne cui generaliter iniuriam milites facerent, ne quem militiæ metu terrerent, indebitum extorquerent: & specialiter, ne in falsam accusationem coirent, ne quem ficto crimine vexarent, ne pecuniam ob accusandum aut denunciandum acciperent. Milites enim Præsidibus dati etiam curiosorum, stationariorum, irenarcharum, limenarcharum officio fungebantur, facinorosos inquirebant, apprehendebant, Iudici sistebant, crimen imponebant, verum falsum vè, pro officio aut per calumniam corruptionem vè. *vt alibi diximus.* Igitur Ioannes neque officio & sacramento eos deesse, nec sub illius vmbra infantes vexare voluit, &

3.
 Externo si
 milites, no-
 toria sic
 belli in-
 stitia.

4.
 Quid con-
 cussio, quid
 calumnia.

fortè specialis ea significatio Ioannis sermone prior est. addit enim, & contenti estote stipendijs vestris, vbi altero sensu retento pluries idem diceret.

Peculiare sanè monitum professioni militari necessarium, vt manus vltra publica stipendia non porrigant. assiduum enim id militum vitium; assuecudineque adeò nunc inualuit, vt, siue iter agant, siue hospitentur, vt coërcendæ rapacitati nullæ leges sufficiant. Sufficerent fortè sanguine scriptæ, sed stipendiorum defectus, seu numquam prompta solutio sanguinem sistit. igitur in hunc defectum reuoluitur malum. Qui autem contentū iubet esse militem stipendijs, supponit vtrique eorum solutionem. *Non facile in officio potest miles contineri ab eo, qui necessaria non subministrat.* Xenoph. Quid igitur? licebitne militi, cui stipendia retardantur, ab hospite id quo opus habet extorquere? Malderus *de iustit. de bell. quest. 40. d. 6. post Caietan. Dried. Molin.* negat. excusat tamen quatuor ex causis: si fuerit in extrema famis necessitate, si defensionis hospitum fuerit necessarius, si in pœnam delicti id iuste constituat Princeps, si illa solum accipiat, quæ consuetudine legitimâ illi debentur. sicut in quibusdam locis in præsidio accipit ligna, sal; & in transitu necessarium, & communem victum. quamquam nec hæc ipsa de iure præstantur. *l. vnic. Cod. de salgamo hospitibus non præstando l. 11.*

5.
Non solutio
stipendijs
liceatne
militi ne-
cessaria ex-
torquere?

6. Militaria delicta sunt propriè, quæ vt miles admittit. si transfuga sit, si proditor, si seditiosus, si desertor, si emanfor, si contumax, si in acie loco cedat, si primus fugiat, si excubias negligat, si arma distrahat, aut omittat, si à fossato recedat, si stationis munus relinquat, si ad diem commeatus non venerit, si aliena arma subriperit, si agmen excesserit, si vallum transenderit, fossam transilierit, per murum castra ingressus sit, si cum pluribus in aliquod flagitium conspirauerit, si detrectauerit, si appetierit militiam, si segnis, vel deses, si caligatus metu hostium languorem simulauerit, si præpositum suum non protexerit cum posset, si præfectum centuriæ à latronibus circumuentum deseruerit, si prædia comparauerit in prouincijs in quibus militat, etiam sub alio nomine, si irreuerens fuerit, si centurioni, castigare se volenti, restiterit, si vitem tenuerit, vel ex industria fregerit, si manū centurioni intulerit, si è custodia fugerit, carcerem effregerit, si turbator pacis fuerit, si rem à Duce prohibitam fecerit, aut mandata non seruauerit, si hosti facultatem deprædandi dederit, prædamvè cum eo diuiserit, si sibi vacauerit, vel aliena obsequia, sine nutu principali peragere ausus fuerit,

6.
Militaria
delicta
propriè.

fuerit, si ad Principem missus non statim se obtulerit, & citam remeandi facultatem obtinuerit, si à numeris ad alios numeros transferit, si agrorum cultui, custodiæ animalium, vel mercimoniorum quæstui se dederit, si ciuilem curam assumpserit. *tot. tit. D. & C. l. 12. de re militar.*

Igitur miles qui se implicat his delictis, iniuste bellat respectu 7.
Reip. ac Principis, cui sacramentū præstat; cui corpus sanguinemque; *His delictis se implicans miles, iniuste bellat respectu* deuouet. si ex disciplina militari non bellat, si animosè, audacter, fortiterque imperata non facit, si operam, quam iurauit verbis, re, manuque non præstat. Iniuste bellat respectu provincialium, si calumniatur, si stipendijs contentus non sit. *Respub. & provincialium.*

Eadem Ducum crimina sunt, si consultò non gerant bellum, si ignauè, si temerè, si aduersus ea quæ monuimus turpi errore peccent, si prouinciales, si socios expilari sinant.

Est & infame atque hodie nimis frequens Ducum atque militum 8.
commune delictum, ut in censu militum subornentur ad numeros *Maximè cum stipendia falsa numeris accipiuntur.* explendos, qui verè milites non sunt, ut cum stipendia pro 1000. supputantur, sæpè non sint 800. inde nudatæ necessarijs præsidijs arces, acies, alarum atque cornuum robore periclitantur, fugantur, deduntur. magnum piaculum furtis omnibus grauius.

CAPVT X.

Ut respectu hostium iuste belletur.

Porro respectu hostium præter causæ iniustitiarum, *de qua initio* 1.
diximus, non iuste geritur bellum, cum ea quæ iure gentium *Respectu hostium non iuste geritur bellum, cum fides, pacta, belli iura, &c.* recepta sunt, non seruantur. cum fides hosti data violatur: cum fœdera, pacta, induciæ infringuntur; repræsalia, pignoratio- nes, litteræ marcæ temerè decernuntur, aut temere ijs ansa præstat. *de quibus paulò latius infra.* Id ad omnia pertinet, ut promissis stetur, ut fides seruetur. Omnibus quidem, *ut alibi latius diximus*, hic *non seruantur.* de ea agimus quæ hosti data est, seruanda. *Fides, inquit D. August. re-* *latus c. noli 23. q. 1. quando promittitur etiam hosti seruanda est, contra quem* 2.
bellum geritur. non tantum quo ad pacis & induciarum fœdera, sed *Fides hosti seruanda pace & bello.* pugnam etiã & conflictum. Ita leges XII. Tabul. *si status dies sit cum hoste, venito.* Dignissimum sanè fidei hosti seruatæ exemplum est Sexti Pompeij. Augustum, & Antonium sub fide in nauem & potestatem receperat, mergere vndis poterat, & ipse ad Imperium emergere: maluit Imperij gloriã carere, quàm fidei violatæ infamiam ad posteros transmittere. Gloriosum similiter illorum apud Liu. l. 5.